

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

3539

Vragen van het lid **Van Bommel** (SP) aan de Minister van Buitenlandse Zaken over *het bericht «Ngo's dachten in Nederland veilig te zijn, maar dat pakt anders uit»* (ingezonden 16 augustus 2016).

Antwoord van Minister **Koenders** (Buitenlandse Zaken) en van Minister **Van der Steur** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 15 september 2016).

Vraag 1, 2

Wat is uw reactie op het bericht «Ngo's dachten in Nederland veilig te zijn, maar dat pakt anders uit»?¹

Hoe beoordeelt u de bedreigingen aan het adres van de jurist Nada Kiswanson, en de daarop volgende tijdelijke sluiting van vier ngo-kantoren in Den Haag?^{2 3} Gaat het hier volgens u om een incident, of is er vaker sprake van dergelijke bedreigingen richting personen die het Internationaal Strafhof en soortgelijke organisaties bijstaan in hun werkzaamheden op Nederlands grondgebied?

Antwoord 1, 2

Bedreiging en intimidatie van mensenrechtenverdedigers waar ook ter wereld zijn onacceptabel. Dat hier sprake van is in Nederland is zeer verontrustend. Het kabinet neemt dit uiterst serieus. Er is een strafrechtelijk onderzoek ingesteld.

Dat het werk van deze ngo's is belemmerd is onaanvaardbaar. Deze ngo's bieden een essentiële vorm van ondersteuning voor het functioneren van het Internationaal Strafhof. Het kabinet is niet bekend met eerdere situaties waarin dreigementen zijn geuit aan het adres van medewerkers van ngo's of andere organisaties die internationale organisaties zoals het Internationaal Strafhof bijstaan.

¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

² <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

³ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/10/ze-dacht-dat-nederland-veilig-was-3652144-a1515668>

Vraag 3

Lopen mensenrechtenactivisten volgens u gevaar in Nederland? Waarom wel/niet?

Antwoord 3

Nederland is voor mensenrechtenactivisten een veilig land. In de gevallen waarin deze veiligheid wordt bedreigd, wordt dit zeer serieus genomen en strafrechtelijk onderzoek ingesteld door de politie.

Vraag 4, 5, 6

Kunt u verklaren waarom er geen proces-verbaal werd opgemaakt nadat Nada Kiswanson aangifte deed op het politiebureau?⁴
Klopt het dat het zo lang duurde voordat de overheid reageerde op de alarmerende berichten over de dreigementen en actie ondernam?^{5 6} Hoeveel tijd zat er tussen de eerste melding over de bedreigingen en de maatregelen die inmiddels getroffen zijn?
Welke maatregelen zijn er getroffen om de veiligheid van Nada Kiswanson te garanderen?

Antwoord 4, 5, 6

Vanaf februari dit jaar loopt er een strafrechtelijk onderzoek naar de bedreigingen van mevrouw Kiswanson. Mevrouw Kiswanson is ruim voor het verschijnen van het aangehaalde artikel opgenomen in het stelsel van bewaken en beveiligen. De overheid doet geen openbare uitspraken over eventuele maatregelen, want dat zou haar veiligheid kunnen schaden.

Vraag 7

Wanneer besloot u om bijeenkomsten te organiseren over deze kwestie met het Internationaal Strafhof, mensenrechtenorganisaties, het Openbaar Ministerie, de politie en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid?⁷ Gebeurde dat op eigen initiatief? Wat hebben deze bijeenkomsten opgeleverd?

Antwoord 7

Op initiatief van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft op 24 maart spoedoverleg plaatsgevonden met een aantal ngo's en vertegenwoordigers van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het OM en de politie. Politie en OM bevestigden dat een strafrechtelijk onderzoek was gestart naar aanleiding van de aangifte van mevrouw Kiswanson. Daarnaast werd een voorlopig contactpunt voor verdere communicatie en voor noodgevallen gedeeld. Na dit overleg heeft het OM initiatief genomen voor meerdere overleggen tussen het Ministerie van Veiligheid en Justitie, het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het OM, de politie, NCTV en gemeente Den Haag. De eerste bijeenkomst vond plaats op 20 april. Deze bijeenkomsten hadden een inventariserend karakter waarbij kennis werd gedeeld en tegen de achtergrond van het werk van het Strafhof werd geanalyseerd wat voor de toekomst verwacht kan worden. In ieder geval werd daaruit duidelijk dat het noodzakelijk was om meer inzicht te krijgen in welke ngo's betrokken zijn bij het werk van het Strafhof. Om die reden heeft het Ministerie van Buitenlandse Zaken ervoor gekozen om het consultatiemechanisme zoals genoemd in het zetelverdrag van het Strafhof te activeren. Binnen dat mechanisme spreken ngo's, gastland en Strafhof met elkaar over het werk van ngo's voor het Strafhof. Daarnaast geeft het zetelverdrag aan dat ngo's zich bij het Strafhof en het gastland dienen te melden, wanneer zij werk gaan verrichten voor het Strafhof; dat is tot heden niet of onvoldoende gebeurd, waardoor het vereiste inzicht aan de zijde van het gastland ontbrak.

⁴ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

⁵ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

⁶ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/10/ze-dacht-dat-nederland-veilig-was-3652144-a1515668>

⁷ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/10/ze-dacht-dat-nederland-veilig-was-3652144-a1515668>

De eerste consultatiebijeenkomst met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, het OM, het Internationaal Strafhof en de betrokken ngo's vond plaats op 13 juni. Tijdens deze eerste bijeenkomst hebben de ngo's kenbaar gemaakt op welke terreinen zij kwetsbaar zijn en ondersteuning wensen van het Strafhof en het gastland. Het gastland werkt naar aanleiding van deze bijeenkomst een transparant stappenplan uit voor betrokken ngo's met de handelwijze in het geval van een bedreiging. Heldere communicatielijnen tussen alle betrokkenen is daarbij het uitgangspunt. Een tweede overleg tussen gastland, Strafhof en ngo's in het kader van dit consultatiemechanisme staat gepland voor september. Daarnaast is een briefing met veiligheidstips van het Openbaar Ministerie en de politie aan de ngo's voorzien voor oktober.

Vraag 8, 9, 10

Deelt u de mening dat kleine ngo's niet in staat zijn om hun eigen veiligheid te garanderen, en derhalve moeten kunnen rekenen op voldoende bescherming van overheidswege, mede op basis van de gastlandovereenkomst die Nederland met het Internationaal Strafhof gesloten heeft? Bent u van mening dat u deze afspraken naleeft?⁸

Wat vindt u van de suggestie van het Internationaal Strafhof om algemene veiligheidsmaatregelen te treffen, en ngo's bij elkaar te zetten in één gebouw of straat en preventief te beveiligen? Kunt u uw antwoord onderbouwen?⁹

Wat vindt u van de suggestie van diverse ngo's om een centraal aanspreekpunt voor bedreigde mensenrechtenactivisten in het leven te roepen, en ngo's, relevante overheidsinstellingen en veiligheidsdiensten informatie en training te verschaffen? In hoeverre gebeurt dit laatste al, en waar ziet u verbeterpunten?¹⁰

Antwoord 8, 9, 10

Nederland is een rechtsstaat en de Nederlandse overheid zet zich in voor de veiligheid van alle in Nederland gevestigde organisaties en verblijvende burgers. Organisaties en burgers zijn in de eerste plaats zelf verantwoordelijk voor hun algemene veiligheid. In dat kader is het aan elke individuele organisatie om een keuze voor een locatie van huisvesting te maken. Als uit informatie met betrekking tot dreiging en risico blijkt dat maatregelen ten behoeve van de veiligheid noodzakelijk zijn, dan worden deze door het bevoegd gezag genomen. Dit geldt ook voor internationale organisaties in Nederland.

Nederland heeft als gastland van het Strafhof op basis van het zetelverdrag een speciale verantwoordelijkheid voor organisaties die zich inzetten voor ondersteuning van het werk van dit hof. Aan deze verantwoordelijkheid is gedurende de laatste maanden, naast het lopende strafrechtelijke onderzoek, invulling gegeven op de wijze zoals beschreven onder vraag 7. In het kader van het recent geactiveerde consultatiemechanisme is het Ministerie van Buitenlandse Zaken aangewezen als centraal aanspreekpunt. Betrokken overheidsinstanties en veiligheidsdiensten zijn goed geïnformeerd over de situatie van mensenrechtenverdedigers. Bij voorkomende incidenten rondom de veiligheid van deze personen zijn zij – waar relevant – aangehaakt.

Vraag 11

Bent u bereid, conform de eis van Amnesty, publiekelijk te verklaren dat dit soort ernstige bedreigingen jegens mensenrechtenactivisten onacceptabel zijn op Nederlands grondgebied?¹¹

⁸ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

⁹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

¹⁰ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

¹¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2016/08/11/nederland-wel-goed-maar-niet-per-se-veilig-3680363-2-a1515856>

ngo: non-gouvernementele organisatie

Antwoord 11
Bedreigingen en intimidatie van mensenrechtenactivisten waar ook ter wereld
zijn onacceptabel.